

TISKOVNA KONFERENCA

JAMSKO NAJDIŠČE TINA JAMA - SGONICO/ZGONIK NOVI VPOGLEDI V PRAZGODOVINO SEVERNEGA JADRANA

NA TRŽAŠKEM KRASU NAJDENO REDKO BODALO IZ 3. TISOČLETJA PR. N. ŠT.

Italijansko-slovenske raziskave potekajo pod vodstvom Univerze Ca' Foscari iz Benetk v sodelovanju z Inštitutom za arheologijo ZRC SAZU ter pod nadzorništvom Ministrstva za kulturo - Nadzorništva za arheologijo, likovno umetnost in krajino Furlanije Julijske krajine. Z raziskavami so bile odkrite prazgodovinske ostaline iz bronaste in bakrene dobe v jamskem najdišču Tina Jama.

Najdeni so bili keramični fragmenti posod, kamnite pušične osti in sekire ter obeski iz školjk.

V soboto, 26. oktobra, bosta organizirana vodena ogleda najdišča in delavnice eksperimentalne arheologije za otroke in odrasle

TRST – V sredo 23. oktobra, v Palači Economo, sedežu Nadzorništva za arheologijo, likovno umetnost in krajino Furlanije Julijske krajine, je potekala tiskovna konferenca, na kateri so bili predstavljeni preliminarni rezultati raziskav najdišča Tina Jama v občini Zgonik. Te vodi univerza Ca' Foscari iz Benetk, pod nadzorništvom Ministrstva za kulturo - Nadzorništva za arheologijo, likovno umetnost in

krajino Furlanije Julijske krajine, v sodelovanju z Inštitutom za arheologijo ZRC SAZU, Mednarodnim centrom za teoretično fiziko Abdus Salam in Univerzo v Sieni.

Nove raziskave bodo z uporabo sodobnih izkopavalnih metod omogočile boljši vpogled v prazgodovino regij severno-vzhodnega Jadrana, v dolgotrajnem obdobju med leti 7000 in 2000 leti pr. n. št.

Stanje raziskav so predstavili **Monica Hrovatin**, županja občine Sgonico, **Andrea Pessina**, deželni sekretar MK za Furlanijo Julijsko krajino, **Roberto Micheli**, nadzornik na Nadzorništvu za arheologijo, likovno umetnost in krajino Furlanije Julijske krajine, **Federico Bernardini**, profesor metodologije arheoloških raziskav na Oddelku za humanistične študije Univerze Ca' Foscari v Benetkah, in **Elena Leghissa**, znanstvena sodelavka na Inštitutu za arheologijo Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

„Cilj izkopavanj v jami Tina Jama, ki jih je izvedla italijansko-slovenska ekipa, je pojasniti več vidikov prazgodovine severovzhodnega Jadrana s sodobnim metodološkim pristopom. Hkrati ponuja pomembno izobraževalno izkušnjo za italijanske in mednarodne študente,“ je povedal vodja izkopavanj Federico Bernardini.

„Raziskave v jami Tina Jama so razkrila plasti iz bronaste in pozne bakrene dobe, ki segajo v drugo polovico 3. tisočletja pr.n.št. in so ključne za razumevanje tehnoloških, kulturnih in družbenih sprememb, ki so zajele večji del takratne Evrope. Nadaljevanje izkopavanj bo omogočilo boljše razumevanje sosledja in odnosov med različnimi kulturnimi skupinami v 3.tisočletju pr.n.št. na območju Caput Adriae,“ je dodala Elena Leghissa.

Federico Bernardini in Elena Leghissa pravita: „Odkritje redkega bakrenega bodala iz druge polovice 3. tisočletja pr. n. št. je izjemno odkritje, ki odpira vprašanja o funkciji jame, saj se tako dragoceni predmeti običajno najdejo v pogrebnih kontekstih.

REZULTATI ARHEOLOŠKIH IZKOPAVANJ IN BAKRENO BODALO

Nedaleč od vrha vzpetine Lanaro/Volnik, v jami **Tina Jama** v občini Sgonico – Zgonik na Tržaškem Krasu, potekajo italijansko-slovenske arheološke raziskave, ki bodo z uporabo sodobnih izkopavalnih metod omogočile boljši vpogled v **prazgodovino regij severno-vzhodnega Jadrana, v dolgotrajnem obdobju med leti 7000 in 2000 leti pr. n. št.**

Zaključilo se je drugo leto izkopavanj, ki poteka na podlagi ministrske koncesije pod vodstvom dr. Federica Bernardinija iz **Venice Centre for Digital and Public Humanities in Centro Studi Archeologia Venezia Univerze Ca' Foscari iz Benetk**, v sodelovanju z **Inštitutom za arheologijo Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Mednarodnim centrom za teoretično fiziko Abdus Salam, Univerzo v Sieni in Nadzorništvom za arheologijo, lepe umetnosti in krajino Furlanije - Julijske krajine.**

Raziskava je bila izvedena tudi po zaslugi sodelovanja **lastnikov zemljišč, Marina Pernarcicha in Paole Zivec**, ter **kmetij Marucelli Omar in Milič Zagrski**, katerih zagnana podpora in temeljita logistična organizacija sta omogočila terensko delo.

Po več desetletjih izkopavalnega premora so nova izkopavanja v Tini Jami obudila arheološke raziskave v kraških jamah. Z njimi smo že dosegli **bakrenodobne plasti**, v katerih je bilo odkrito **bakreno lamelno bodalo s trnastim nastavkom iz časa 3. tisočletja pr. n. št., ter številni fragmenti prazgodovinskih keramičnih posod in raznovrstni kamniti artefakti**.

Odkrita je bila **linearna struktura iz kamnitih plošč in blokov**, ki je zapirala vhod v jamo v prazgodovinskem obdobju, verjetno med letoma 2000 in 1500 pr. n. št. Njena funkcija zaenkrat ni znana, morda je povezana s **pgrebnimi nameni**, kar nakazujejo fragmenti človeških lobanj odkriti v njeni neposredni bližini. Morda pa je struktura nastala zato, da bi notranjost jame zaščitila pred burjo.

Najdeno keramično gradivo in ostanki ognjišča kažejo, da so pred postavitvijo te kamnite strukture votlino obiskovale skupine, katerih materialna kultura kaže na tesne stike z območjem današnje Dalmacije v drugi polovici 3. tisočletja pr. n. št. (tako imenovana Cetinska kultura). Iz te plasti izvira **bakreno bodalo**, dolgo približno **10 cm, listnate ploščate oblike in s trnastim nastavkom**. Bodalu ne najdemo natančnih primerjav med gradivom iz Italije, najbolj podobni primeri so bili odkriti na območju Ljubljanskega barja v osrednji Sloveniji, natančneje med gradivom iz Dežmanovih koliščih pri Igu, datiranim v 3. tisočletje pr. n. št.

Najdenih je bilo tudi več neolitskih artefaktov, ki so jih iz spodnje ležečih plasti na površje razsnesle raznovrstne živali v novejšem času. Med njimi so **kremenaste puščične osti**, dolga kremenasta **rezila**, **predmet iz obsidiana** (vulkanske črne steklaste predornine, uvožene iz južne Italije ali srednje Evrope), **kamnite sekire**, različni drugi **kamniti predmeti**, **več keramičnih fragmentov lončenine** in **obeski iz školjk**. Te najdbe nakazujejo, da je človek to jamo obiskoval v različnih časovnih obdobjih, kar je dobra napoved za naslednje izkopavalne sezone.

SOBOTA 26. OKTOBRA – DAN ODPRTIH VRAT: VODENA OGLEDA IN EKSPERIMENTALNA ARHEOLOGIJA

Med novinarsko konferenco je bil predstavljen program “odprtih vrat”, ki bo potekal v soboto 26. oktobra.

Z namenom bolje predstaviti nova odkritja bosta potekala dva brezplačna **vodena ogleda izkopavanj**. V **soboto, 26. oktobra 2024**, bodo arheologi, ki vodijo izkopavanja, obiskovalce popeljali na raziskovanje jamskega najdišča.

Čas in kraj srečanja: ob 10. in 14. uri na parkirišču ob vznožju poti, ki vodi na Volnik (Sentiero 5a) (približno 300m severno od agriturizma Milič Zagrski (<https://www.miliczagrski.com/>)).

Hoja do jame traja približno pol ure za izkušene osebe. Priporočljiva so primerna oblačila in obutev. V primeru slabega vremena bosta vodena ogledala odpovedana.

Potrebna je rezervacija: Na vodena ogleda se lahko prijavi največ po 30 oseb. Za rezervacijo pišite na: fbernard@ictp.it.

Istega dne, 26. oktobra 2024 na turistični kmetiji Milič Zagrski (<https://www.miliczagrski.com/>) v Sagrađu/Zagradcu bo potekala **delavnica eksperimentalne arheologije**, kot so kurjenje ognja, uporaba loka in izdelovanje replik iz kremenca in kosti, itd.

Priporočena starost: od 6. leta dalje. Delavnico organizirata M. Rodriguez in Marco del Piccolo.

Trst, 23.10.24

**Ufficio Comunicazione e Promozione
della Soprintendenza Archeologia, belle arti e paesaggio
per il Friuli Venezia Giulia**

sabap-fvg.comunicazionepromozione@cultura.gov.it

Patrizia Loccardi

+39 040 4527527 - +39 3404805097

<https://sabapfvg.cultura.gov.it/>

<https://www.facebook.com/SABAP.FVG>

Università Ca' Foscari Venezia

Ufficio Comunicazione e Promozione di Ateneo

Settore Relazioni con i media

Federica Ferrarin (Referente di Settore) Tel 366 6297904 -
335 5472229

Enrico Costa: Tel. 337 1050858

Paola Vescovi (Direttrice): Tel. 366 6279602 – 339 1744126

Email: comunica@unive.it

Le news di Ca' Foscari: news.unive.it